

Rahvusliku käsitöö osakond 25. Ajatelg

1952. aasta sügisel loodi kultuuriakadeemia eelkäija Tallinna Kultuurharidusala Kool.

1960. aasta sügisest jätkas kool tegevust Viljandis Viljandi Kultuurharidustöö Kooli nime all.

1991. aasta sügisel muutus kool kultuurialast kõrgharidust andvaks Viljandi Kultuurikolledžiks.

1994. aasta septembris avati Viljandi Kultuurikolledžis vastuvõtt talukujunduse ja rahvusliku käsitöö kateedris. Rakenduskõrgharidusõppe pikkus on neli aastat. Õpinguid alustas 6 päevaõppe üliõpilast.

1998. aastal lõpetas talukujunduse ja rahvusliku käsitöö eriala I lend – 6 üliõpilast. II lennu lõpetajaid 2000. aastal oli 7, III lennu lõpetajaid 2002. aastal samuti 7.

Viljandi maakonna päevaleht

Reedel, 10. mai 2001
Nr. 89

Hind 4 krooni

Sakala

Autasud C.R. Jakobson 1878

10. mail avatakse Tartu l. 13 kudemite ja kingituste kauplus.

Õnne soovid ka 13. mail! Kingitus erukse meel!

TÄNA
Viljandis

+16
sünnitaset.

Ilm
Täna püsib vahelduva pilvisusega sademeteta ilm. Puhuvad põhja- ja loodetuli 5–10 m/s. Õhusooja on 12–17 kraadi. Päike tõuseb kell 3.50 ja loojub kell 20.31.

Koolitatakse
teenindajaid

Täna kell 10 algab Märtsimäe tee 29 lüanavalitsuse ja Viljandi Ühendatud Kutsekeskkooli korraldatav tegevustussuunete juhtide ja teenindava personalil koostööpäev, mille eesmärk on Viljandi elanike ja linna külaliste parem teenindamine.

Eestis

Raamatuasta peakomitee võtab otsad kokku

Täna loogneb Tartu raekoja saali oma viimasele koosolekule eesti raamatu aasta peakomitee. Tehakse kokkuvõtteid ning mõ-

• Christi Kütt seletab oma emale, et kõigepiiralt valmistas ta varu ning alles silis hobuse. Tagaplaanil on hallipõhjaline pulmarong kujutat seinavaip. PEETER KÕRMELI foto

Noor tekstiilikunstnik koob pulmakombeid vaipadesse

Tekstiilikunstnik Christi Kütt pani oma esimesele

Loonustikult peale näha ka sota suurt punasekirjut, millest...
...teatõttel. Varsti on oodatus, juha kolmandat väljanähtust.

Eesti uudised

Tervishoiuteenuste korraldamise seadus sai heakskiidu

Riigikogu võttis eile vast sootsiaalmistri sõnul vga olulisi põhimõtteid s teatava tervishoiuteenuste korraldamise seadus mis viib Eesti tervishoiu süsteemi teiste seadust ga koolitust. Valitsuse z gatused seaduseelõnu va tuvõtmist seadusena to tue 34 ja vastu hääletat Riigikogu liiget.

Seadus reguleerib te vishoiuteenuste osutamist õidestab, kirib ja et astiabi vallas, samuti n hake seaduses ette välti mutta arstiabi finantseer mise mehaanismid rav kindlustuseta isikutel. See lähtub soetatust; kahasevi viieteete võim luse, vaba valiku jstõõ; suue põhimõtetel.

Vargused seavad oht telefonide maal

Eesti Telefoni andmeil c telefonijaamadesse sis saurimiste arv eelmit aastaga võrdluses tõusv ligi kolm korda suurem nud, mis seab kahtluse z li telefoniteenuse järk mise maapirkondades.

Nelja kanga on karj tegjad kalendri kümnes i telefonijaamas ning seameid varastades tekit nud Eesti Telefoni 217 telefonit õnneti ni ju. Peale selle on vargus tõnu kalenda...

Arvamus

2003. aasta lõpust muutus õppekava nimi: talukujunduse ja rahvusliku käsitöö asemel rahvuslik tekstiil.

2003. aastal sai Viljandi Kultuurikolledžist Viljandi Kultuuriakadeemia.

2005. aasta augustis sõlmis kultuuriakadeemia ühinemislepingu Tartu Ülikooliga. Ametlik õppeasutuse nimi: Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemia.

2005. aastal moodustati seoses rahvusliku ehituse eriala avamisega rahvusliku käsitöö osakond ja avati vastuvõtt rahvusliku ehituse erialale. Rakenduskõrgharidusõppe kestus on neli aastat. Õpinguid alustas 8 üliõpilast.

2008. aasta avati vastuvõtt sessioonõppe üliõpilastele rahvusliku tekstiili erialal.

2009. aastal lõpetas rahvusliku ehituse eriala I lend, 5 üliõpilast.

2011. aastal avati vastuvõtt rahvusliku metallitöö erialale Rakenduskõrgharidusõppe kestus on neli aastat. Õpinguid alustas 8 üliõpilast.

2011. aastal avati vastuvõtt pärandtehnoloogia magistriõppesse. Magistriõppe kestus on kaks aastat. Õpinguid alustas 8 üliõpilast.

2012. aastal toimus esimene rahvusliku tekstiili eriala lõputööde kollektsoone esitlev moeetendus OmaMood; järgmised OmaMoe etendused on toimunud 2013–2014, 2016–2019.

2013. aastal lõpetas pärandtehnoloogia magistriõppe I lend, 6 lõpetajat.

2015. aastal lõpetas rahvusliku metallitöö I lend, 3 lõpetajat.

2015/16. õppeaasta jooksul valmistati ette ja viidi läbi kolme rahvusliku käsitöö osakonna rakenduskõrghariduse õppekavade liitmine üheks pärandtehnoloogia õppekavaks.

2016. aastal toimus esimene vastuvõtt pärandtehnoloogia rakenduskõrghariduse õppekava rahvusliku tekstiili erialale. Samal aastal lõpetati rahvusliku tekstiili eriala õpetamine päevases õppevormis.

2017. aastal võeti vastu esimesed sessioonõppe üliõpilased rahvusliku metallitöö erialale (pärandtehnoloogia õppekava).

2017. aastal avati Folkloristika ja pärandirakenduste ingliskeelne magistriõppekava, mis on loodud koostöös TÜ kultuuriteaduste ja kunstide instituudi etnoloogia ja folkloristika osakondadega.

2019. aastal võeti vastu esimesed sessioonõppe üliõpilased rahvusliku Õehituse erialale (pärandtehnoloogia õppekava).

Õppekavade arendusele aitas kaasa projekt „Pärandtehnoloogia rakenduskeskuse väljaarendamine (PÄRTEL)“ rahastusmeetme “Kõrgkoolide koostöö ja innovatsiooni arendamine“ alameetme “Kõrgkoolide ja ettevõtete koostöö“ toel (01.09.2009–30.06.2015).

Lõpetajate arv.

2019. aasta seisuga on RKO-l 189 vilistlast:

110 rahvusliku tekstiili erialal (kaasa arvatud esimesed kolm lendu);

37 rahvusliku ehituse erialal;

14 rahvusliku metallitöö erialal;

28 pärandtehnoloogia magistriõppes.

Juhatamine.

Kateedrijuhataja oli 1994–1997 ja 1999–2001 Anu Raud, 1997–1999 Mare Hunt. Rahvusliku käsitöö osakonna juhataja alates 2001. aastast on Ave Matsin.

Osakonna algusaastatest peale on erialade üheks väljundiks olnud **näituste korraldamine**, neist suurim oli osakonna 20. sünnipäevaks 2014. aastal kujundatud näitus „OmaViis“. Pilte sellest näitusest: <http://omaviis.kultuur.ut.ee/>

Aastate jooksul on korraldatud mitmeid suuri **täiendusõppe koolitusi**: „Käsitööga tööle“ 2, „Vanemaeliste käsitöömeistrite lõimimine tööturule“, samuti rida kutsekoolide õpetajatele suunatud erialaseid täienduskoolitusi. Viimaste aastate suurimaks projektiks on 2014. aastast alates toimuv rahvusvaheline Eesti käsitöö suvekool Craft Camp. Noortele korraldatakse alates 2017. aasta kevadest Noore Meistri Kooli.

Osakond on käsitöö populariseerimiseks ellu kutsunud **kaks väljaannete sarja**. Sarjas „Rahvuslik käsitöö“ on 2009–2016 ilmunud trükiseid, mis aitavad säilitada käsitöötehnikaid ja -oskusi ning taasloimida neid tänapäevasesse tarbekeskkonda. Studia Vernacula kutsuti 2008. aastal ellu käsitööd ja pärandtehnoloogiat käsitlevaid teadustöid avaldava sarjana. Alates 2013. aastast on Studia Vernacula eelretsenseeritav kord aastas ilmuv teadusajakiri.

Viimase kümne aasta vältel on hoogustunud regulaarsete **etnograafiliste välitööde korraldamine**, et koguda materjali kirjatööde jaoks, harjutada erialaoskusi, iseäranis põhilisimat, koopiajooniste tegemist, leida eri tehnikate õppimiseks häid tegevmeistreid. Välitööde saagil põhineb suurem osa üliõpilaste ja töötajate kirjutatust ja see aitab osakonna rahval olla kursis käsitöölal toimuvate tehnoloogiliste ja kultuuriliste muutustega.

Käsitööteaduse terminikomisjon alustas tegevust 2016. aastal. Seni tehtud töö tulemused – käsitööteaduse oskussõnade terminibaas oma 2111 terminiga – on kättesaadavad Eesti Keele Instituudi avalikus terminibaasis Termeki, term.eki.ee.

Pärandtehnoloogia konverentsid

- 2013 – Päritud oskused. Visuaalse dokumenteerimise võimalused
- 2014 – Käsitöö valdkonna inspiratsioonikonverents
- 2015 – Luubi all on asjad!
- 2016 – Pärandtehnoloogia ja käsitöö kirjeldamise keeled
- 2017 – Pärandtehnoloogia ja kohalikud loodusmaterjalid
- 2018 – Töökojast ja tööriistadest

Rahvusvahelised konverentsid

- 2013 – Traditional knitted sweaters around the Baltic Sea
- 2018 – Nordic knitting symposium
- 2019 – Studying traditional crafts: Goals and methods in higher education

Pärandtehnoloogia sügiskoolid on toonud kokku palju pärandtehnoloogiast huvitatud inimesi ning loonud võimalused interdistsiplinaarseteks aruteludeks ja koostööks.

- 2015 – Loovast käest saab terveks vaim
- 2016 – Enne ja pärast naftat
- 2017 – Tulest tulnud
- 2018 – Pärandtehnoloogi(line) elu
- 2019 – Ei saa me läbi Lätita...

TAGASIVAATEID

MARE HUNT, talukujunduse ja rahvusliku käsitöö kateeder, **Mis tunnetega lähete vastu uuele õppeaastale?**

Talukujunduse eriala on jalad alla saanud. Anu Raud on õpetajana kolledži jaoks tõeline leid. Vaibad kodusime sel aastal valmis. Tänavu asume kangast ja kampsuneid kuduma. Paneme end tore dasti riidesse. 1996/1997 õppeaastal võtame vastu uue kursuse. Tulge õppima!

Are, Elle 1995. Suurim konkurss Viljandi Kultuurikolledži ajaloos. – *Kultuurileht*, 22.09, 2.

Maret lisab, et kaootse kaotuste tegemiseks. Meid ruudulist kangast, andas lõike tänapäevase järgi, lõikes ja õmbles valjuhendaja Reet Talimaa et ilus on alati lihtne, aga eputab natuke. On ka põhjust, te, taskute ja nõõpidega, lõhki- imele. Rahva seas ka... müüdnud ja k... soovijatest... Kai...

Tekstiilid, kaltsuvaibad ning kleit ja kasukas veel peale selle

Teisipäeval kaltsesid Viljandi Kultuurikolledži talukolledži ja rahvusliku käsitööseaduse lennu diplomantide esimese oma lõputööd. Heimtali oma aeg. «On noorkuu aeg, võid ja kohalviibijate vihmas ja pulmalisi.» Üllas on Anu Raud enesest tühenduriklikult on head me... svatab, ning pu... kasvam... Eks... kolledži...

Umarlaud
feminismist
Eestis.
Lk. 12-13.

SIRA

EESTI KULTUURILEHT
11. august 2000
Lk. 12-13.
hind 1,0 krooni

Nädal ja aasta hõimukultuuris

Selle nädala teema on...

Käsitöös peab peituma looja ilumeel

see, et noored on I kursusest alates seotud Heimtali muuseumiga, nii et lõpetamisega meie suhted ei lõpe. Nad võivad alati sinna tulla. Püüan neile pakkuda ühistöövõimalusi, müügi- ja suhtlemisvõimalusi,» jutustab Anu Raud.

Diplomitööd on praktilised
Kui sa kunsti õpetad, siis on... isiklikku suhet. Kui sa suunab, siis... suhte

Suurim konkurss Viljandi Kultuurikolledži ajaloos
...poolseid võimu kuritarvitusi ennetada või äärmisel juhul neid peatada. Selleni peavad meie ametiühingud seaduste poolest alles vaeses ühiskonnas jõudma. Siis ei teki olukorda, et ühed ostavad maksumaksjate raha eest kalleid ametiautotsid ja teised valutavad südant rahapuuduses vaevleva õppeasutuse suhtes.

...tõnu kal...

Viljandi...
...tõdeda, et huvi noorte hulgas Viljandi... edzis õppimise vastu ei ole langenu... stuvõit oli üllatusterohke ja konkursi... õppehoonet veel ei ole, aga ühiselamu... kohane.

...rektor...
...oodata kolledži elus 1995/96. õp... ks tulema kultuurikolledžile põnev... line seetõttu, et meie rahaline... meie tegevust...

...õitõdeks on praktilised... listvere pastoraadi... ad, talvised üleriided... Heimtali pulmama... akt (hobusetekk, laua... brandavaip).
...korraldate ka diplom... näituse?»
...isel püüame välja and... ajakirja. Käsitööajakirjade... et nende nali rakkumis...

1994. aastal loodi Viljandi toonases kultuurikolledžis Anu Raua eestvedamisel talukujunduse ja rahvusliku käsitöö eriala. Vastupidiselt praegustele hoiakutele ei tekitanud kolm aastat pärast Eesti iseseisvuse taastamist sellise õppekava avamine kelleski liigselt küsimusi. Nüüdseks on toonasest algatuses saanud kogu Euroopas haruldane kooslus, kus tekstiili kõrval saab õppida ehituse- ja metallerialal ning pärandtehnoloogia magistriõppes. Vaatamata sellele, et kõigi nende puhul on tegemist kunsti valdkonna õppekavadega, keskendutakse seal ühisosana käsitööle ning Eesti esemelisele kultuurile. Ainus samalaadse õppekavaga kõrgkool asub Norras.

Matsin, Ave 2015. Käeline pärimus ja käsitöö. – *Sirp*, 24.04, 15.

Viljandi kultuuriakadeemia rahvusliku käsitöö osakond, mille asutajaks on Anu Raud, sai 20-aastaseks. „Mul on hea meel, et see on olemas ja kui ühes väikeses riigis on oma sokikannamagister, on kõik hästi,“ naeris ta.

Saare, Anu 2014. Vaibad inspireeritud Kihnust. – *Kihnu leht*, oktoober, 2.

Anu Raud rõõmustab enda sõnul lõpmatult Viljandi kultuuriakadeemia ja rahvusliku käsitöö osakonna pärast, mille omal ajal ise asutas. „See elab, toimib ja õitseb. Minu jaoks on rahvuslik piltkiri ümbruses väga oluline, rääkimata sellest, et suur vägi inimesi sellele mõtlevad, seda arendavad ja seda loovad.“

Ert, Kirke 2018. Elutööpreemia laureaat Anu Raud peab oma jõu allikaks armastust. – *Postimees*, 08.02.

2005. aasta alguses saabus sõnum, et nüüd on pearaha õppekava toimimiseks käes. Töövahendeid muidugi ikka õieti polnudki – minu isiklikud riistad, suurem jagu UNESCO stipendiumiga ostetud, ja kümmekond kirvest sai kooli raha eest sepalt tellitud. Sügisel õnnestus majandusdirektorilt välja kaubelda ports peitleid ja kaks mootorsaagi.

Parts, Priit-Kalev 2019. Varem publitseerimata memuaarid.

Chronology of Estonian Native Crafts Department

Autumn 1952 – The predecessor of the present-day Viljandi Culture Academy – Tallinn School of Cultural Education – is formed.

Autumn 1960 – The school is transferred to Viljandi and it continues to operate under the name of Viljandi School of Cultural Education.

Autumn 1991 – The school is reorganised as Viljandi Culture College, an institution giving higher education in several fields of culture.

September 1994 – The curriculum of Farm Design and Native Crafts is opened, offering applied higher education with the duration of four years. 6 full-time students are enrolled.

1998 – The first group of 6 students graduates; second group of 7 students graduates in 2000 and third group, also 7 students, graduates in 2002.

2003 – The name of the curriculum is changed from Farm Design and Native Crafts to Estonian Native Textile.

2003 – Viljandi Culture College becomes Viljandi Culture Academy.

August 2005 – Viljandi Culture Academy enters into merger agreement with the University of Tartu; the official name of the institution will hence be University of Tartu Viljandi Culture Academy.

2005 – In association with opening a new curriculum – Estonian Native Construction, the department of Estonian Native Crafts is created. Native Construction is a curriculum of applied higher education with the duration of 4 years; the first group consists of 8 students.

2008 – The curriculum of Estonian Native Textiles starts offering session-learning option.

2009 – The first group of Estonian Native Construction graduates with 5 students.

2011 – The curriculum of Estonian Native Metalwork is opened. It is a curriculum of applied higher education with the duration is 4 years; the first group consists of 8 students.

2011 – The Master’s program of Applied Heritage Studies is opened; the duration is 2 years; the first group consists of 8 students.

2012 – First fashion show called OmaMood (OwnFashion) takes place presenting the collections of the graduates of the curriculum of native textiles. Subsequent fashion shows take place in 2013, 2014 and from 2016 to 2019.

2013 – The first group of six students graduates from the Master’s program of Applied Heritage Studies.

2015 – The first group of three students graduates from the curriculum of Estonian Native Metalwork.

2015/16 – The three different curricula of the Native Crafts Department are merged into one curriculum of Applied Heritage Studies.

2016 – First students are accepted with specialising in native textiles of the curriculum of Applied Heritage Studies. The same year, full-time program of native textiles is terminated.

2017 – First students are accepted to the curriculum of Estonian Native Metalwork with part-time participation (session learning).

2017 – Establishment of the English-language master’s programme in Folkloristics and Applied Heritage Studies in collaboration with the UT Departments of Ethnology, and Estonian and Comparative Folklore.

2019 – First students are accepted to the curriculum of Estonian Native Construction with part-time participation (session learning).

The curricula were developed with the support of the project “Developing the center of applied heritage studies (PÄRTEL)” financed by the funding for sub-actions directed towards cooperation with higher education institutions and enterprises within the action “Innovation and cooperation in higher education institutions” (01.09.2009–30.06.2015).

Number of graduates. By 2019, the department of Estonian Native Crafts has 189 graduates:

110 in Estonian Native Textile (incl. first three groups)

37 in Estonian Native Construction

14 in Estonian Native Metalwork

28 in Master’s program of Applied Heritage Studies.

Heads of the department. During 1994–1997 and 1999–2001 the head of the department was Anu Raud; during 1997–1999 it was Mare Hunt. Since 2001 the head of the Estonian Native Crafts department is Ave Matsin.

Since the beginning of the department, one of its main outputs have been **exhibitions**, the biggest of which was the exhibition *Oma Viis* celebrating the 20th anniversary of the department in 2014. Photos of this exhibition are available at: <http://omaviis.kultuur.ut.ee/>

During all these years many major **continuing education programs** have been carried out: “Back to Work with Handicraft 2“, integrating older artisans with labor market, also several specialized education programs for the teachers in vocational schools. Since 2014, the major project of the department has been the international summer school on Estonian native crafts called CraftCamp. Since 2017 a spring-time School of Young Artesans takes place annually.

The department has initiated two **series of publications**. In the series *Rahvuslik käsitöö* (Native Crafts) publications helping to preserve the methods and skills of native crafts and integrating them into modern life were published from 2009 to 2016. In 2008 *Studia Vernacula* was founded as a series publishing research papers discussing native crafts and heritage technologies. Since 2013 *Studia Vernacula* is a peer-reviewed journal issued once a year.

During the last ten years organising **ethnographic fieldworks** has intensified with the aim to collect material for articles, to practice specialised skills, especially the crucial skill of copy making, but also to find good practicing masters for learning various heritage crafts. For the majority of the students and workers it is the catch of these fieldworks that form the basis for their writings, thus helping the people of the department to be in contact with current technological and cultural changes in the field of crafts.

The committee of specialised terminology in craft studies was founded in 2016. The results of its work, a terminological database with 2111 craft terms is available through Termeki, a public terminological database of the Institute of Estonian Language (see: term.eki.ee).

Conferences on applied heritage studies

2013 – Päritud oskused. Visuaalse dokumenteerimise võimalused
(Inherited skills: possibilities for their visual documentation)

2014 – Käsitöö valdkonna inspiratsioonikonverents
(Inspirational conference on handicraft)

- 2015 – Luubi all on asjad!
(Focus on things!)
- 2016 – Pärandtehnoloogia ja käsitöö kirjeldamise keeled
(Heritage technologies and languages for describing crafts)
- 2017 – Pärandtehnoloogia ja kohalikud loodusmaterjalid
(Heritage technologies and local natural materials)
- 2018 – Töökojast ja tööriistadest
(Workshops and tools)

International conferences

- 2013 – Traditional knitted sweaters around the Baltic Sea
- 2018 – Nordic knitting symposium
- 2019 – Studying traditional crafts: Goals and methods in higher education

Autumn Schools in Applied Heritage Studies have offered a meeting-place for different people interested in traditional crafts, providing a platform for interdisciplinary discussions and cooperation.

- 2015 – Loovast käest saab terveks vaim
(Creative hand heals the spirit)
- 2016 – Enne ja pärast naftat
(Before and after oil)
- 2017 – Tulest tulnud
(From fire)
- 2018 – Pärandtehnoloogi(line) elu
(Traditional technologies in life)
- 2019 – Ei saa me läbi Lätita...
(We cannot live without Latvia...)